

Agnieszka Ostrowska-Metelska

Przegląd czasopism prawniczych

Palestra 41/3-4(471-472), 186-191

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRZEGLĄD CZASOPISM PRAWNICZYCH

Państwo i Prawo z. 11, 1996 r.

O systemie rządu w projekcie konstytucji Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego pisze Krystian Compalak, analizując model ustrojowy zawarty w tym projekcie. U podstaw ustroju stanowiącego system rządu premiera powinny znajdować się dwa duże stronnictwa polityczne, zmieniające się regularnie u władzy. Takiego systemu partyjnego nie ma obecnie w Polsce. Rządzący układ stanowią dwa, a nawet trzy stronnictwa. Zmiany gabinetu nie zależą od przekształceń koalicji w parlamencie, ale od przekształceń politycznych w rządzącej formacji. Autor obawia się, że instytucje i procedury nowego systemu rządu nie będą miały okazji ukazać swych zalet. Anna Wyrozumska zajmuje się tematem zapewnienia skuteczności prawa międzynarodowemu w prawie krajowym, w świetle projektu konstytucji RP. Natomiast Jacek Skrzydło zastanawia się nad pozycją polskiego sędziego wobec perspektyw członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Aleksander Bentkowski zajmuje się tematem nowych przepisów karnych dotyczących przestępstw ubezpieczeniowych. Nowe uregulowania zawarte w ustawie o ochronie obrotu gospodarczego, w niektórych przepisach prawa karnego, a zwłaszcza w znowelizowanej ustawie o działalności ubezpieczeniowej są szerokie, i jak stwierdza autor, nowatorskie.

Złożony problem statusu prawnego najemców mieszkań zakładowych wobec prywatyzacji przedstawia Krystyna Krzekotowska. Autorka przypomina orzecznictwo Sądu Najwyższego i korzystne rozwiązania nowej ustawy o najmie lokali. Między innymi art. 8 tejże ustawy dotyczący także najmu lokali zakładowych, wzmacniający ochronę prawną najemcy mieszkania zakładowego. Polemiki, sprawozdania, orzecznictwo.

Państwo i Prawo z. 12, 1996 r.

22 października 1996 r. odbyło się uroczyste posiedzenie Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych PAN poświęcone 40-leciu powstania tej placówki. Z tej okazji redakcja publikuje listy gratulacyjne Aleksandra Kwaśniewskiego, Prezydenta RP i Włodzimierza Cimoszewicza, Prezesa Rady Ministrów RP. O kolejnej reformie prawa o wykroczeniach piszą Arnold Gubiński i Tomasz Grzegorzczak, omawiając

kierunki zmian prawa materialnego i procesowego. Nowe instytucje dyscyplinowania administracji w ustawie o NSA przybliżają Roman Hauser i Antoni W. Ryms. „Problem wykonywania przez administrację orzeczeń sądowych, a właściwie niewykonywania tych orzeczeń, występuje z różnym natężeniem i w innych państwach (...) W ponad rocznej praktyce stosowania przez NSA przepisów nowej ustawy wpłynęło do sądu 31 wniosków (skarg), w których zawarte było żądanie zastosowania przez sąd instytucji określonych w przepisach ustawy o NSA. Najczęściej to żądanie związane było z sytuacją, gdy wcześniej Sąd uwzględnił skargę na bezczynność organu i zobowiązał organ do wydania decyzji w określonym terminie, a następnie – mimo upływu tego terminu – organ nie wydał decyzji”. Skomplikowaną kwestię pojęcia przestępstwa ciągłego przybliży Przemysław Konieczniak pokazując jego ewolucję w doktrynie. W przeglądzie orzecznictwa ciekawa glosa do uchwały SN z 29 listopada 1995 r., I KZP 33/95: „Przestępstwo określone w art. IX § 2 przepisów wprowadzających kodeks karny nie jest przestępstwem kierunkowym i jako takie nie wymaga dla swojego bytu działania sprawcy w celu uprawiania nierządu”. Sąd Najwyższy stanął w trudnej sytuacji „przemierzając” przepisy tkwiące korzeniami w początkach XX wieku do realiów z końca tego stulecia.

***Monitor Prawniczy* nr 12, 1996 r.**

„Zastrzeżenie własności rzeczy sprzedanej” Stanisława Rudnickiego to próba prawnoporównawczego spojrzenia na zastrzeżenie własności rzeczy sprzedanej jako na sposób zabezpieczenia wierzytelności sprzedawcy z tytułu kredytowanej ceny kupna towarów (np. surowców lub półfabrykatów) przeznaczonych przez kupującego do produkcji lub dalszej odsprzedaży. Autor pisze we wstępie: „Zastrzeżenie przez sprzedawcę własności sprzedanej rzeczy ruchomej powoduje, jak wiadomo wyłączenie, aż do uiszczenia ceny – ustawowego skutku rzeczowego umowy sprzedaży (art. 155 k.c.) to znaczy przejścia własności rzeczy sprzedanej na kupującego. W razie wątpliwości domniemywa się, że przeniesienie własności rzeczy nastąpiło pod warunkiem zawieszającym (art. 589 w zw. z art. 89 k.c.). Jeżeli rzecz została kupującemu wydana, zastrzeżenie własności powinno być dla celów dowodowych stwierdzone pismem, jest skuteczne względem wierzycieli kupującego, jeżeli pismo ma datę pewną (art. 590 § 1 w zw. z art. 81 i art. 74 k.c.).

O prawnych aspektach finansowania budowy spółdzielczych lokali mieszkalnych i formach kwestionowania rozliczeń z tego tytułu pisze Małgorzata Wrzołek-Romańczuk. We wstępie do tekstu Michała Romanowskiego pod tytułem „Podwyższenie kapitału akcyjnego spółki

publicznej w drodze zamiany obligacji na akcje” czytamy: „Tematyka jest bardzo ważna, gdyż obligacje zamienne są instrumentem, po który coraz częściej zamierzają sięgać spółki publiczne. Staje się to konkurencyjnym źródłem finansowania działalności w stosunku do kredytu i klasycznego podwyższenia kapitału akcyjnego”. W przeglądzie orzecznictwa między innymi: odpowiedzialność komisanta, doręczenie postanowienia o zabezpieczeniu, wznowienie postępowania z powodu przestępstwa, umowne wyłączenie wspólności ustawowej w czasie trwania małżeństwa, odsetki od zaległych odsetek, właściwość miejscowa, miejsce popełnienia przestępstwa drogowego, zgłoszenie żądania o odszkodowanie, przestępstwo ciągłe.

Glosa nr 12, 1996 r.

Prawo daninowe – podstawowe pojęcie konstytucyjne i ustawowe – to artykuł Teresy Dębowskiej-Romanowskiej. Autorka w zakończeniu apeluje o szeroką dyskusję nad konstytucyjnymi przesłankami statuowania odpowiedzialności osób trzecich za zobowiązania podatkowe. Stan prawny obowiązujący w tej materii jest krytyczny. Projekt ordynacji podatkowej nie tylko nie porządkuje tej odpowiedzialności, opierając się na naczelnych zasadach ją statuujących, lecz, zdaniem autorki wręcz przeciwnie, przyczynia się do większego zagmatwania obrazu, dodatkowo przenosząc i rozszerzając pojęcie osób trzecich również na osoby trzecie względem płatnika i inkasenta. Wśród orzeczeń i glos: umorzenie postępowania upadłościowego banku, opłata skarbową od umowy przeniesienia własności zajętej działki.

Przegląd Prawa Handlowego nr 12, 1996 r.

Unieważnienie akcji dopuszczonych do publicznego obrotu, to temat poddany analizie przez Ludwika Sobolewskiego. O polskim systemie ogłaszania danych o osobach prowadzących działalność gospodarczą w świetle dyrektyw Wspólnoty Europejskiej pisze Iwona Hykawy. Autorka podkreśla, że przygotowane projekty ustaw wymagają wielu korekt z punktu widzenia harmonizacji z prawem europejskim. Zmiany też są wymagane w regulacjach już przyjętych. Nowa ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych jest owocem wielomiesięcznych prac legislacyjnych, podjętych po uznaniu za sprzeczny z konstytucją projektu tej ustawy przez Trybunał Konstytucyjny. Lucyna Morys omawia zagadnienia związane z jednoosobową spółką Skarbu Państwa w świetle ustawy o komercjalizacji. Aleksandra Surdacka proponuje wprowadzenie terminu „reklama wartościowa”, dla każdej formy reklamy, w której odbiorca uzyskuje bezpłatnie korzyść

materialną w szerokim znaczeniu. Zwrot ten obejmowałby nagrody w konkursach i loteriach, rabaty, premie reklamowe, dołączane do zakupu bezpłatne towary, upominki reklamowe. Autorka podkreśla brak orzecznictwa w sprawach dotyczących nieuczciwej reklamy. Podstawowym źródłem prawa, które stanowi punkt odniesienia dla oceny legalności działalności reklamowej jest ustawa z 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. W tekście znajdziemy formy reklamy wartościowej, jej prawną klasyfikację. Rafał Sasiak porusza wybrane zagadnienia w artykule: „Kontrola nabywania akcji spółek publicznych w aspekcie połączeń kapitałowych”.

Monitor Podatkowy nr 1, 1997 r.

„Czy skarga do NSA wyklucza możliwość zmiany lub uchylenia decyzji ostatecznej?” – zastanawiają się Dorota Szubielska i Artur Nowak. Artykuł przedstawia dwie drogi weryfikacji decyzji – skargę do NSA i wnioski na podstawie art. 154 lub 155 k.p.a. Juliusz Kamiński prezentuje poglądy dotyczące opodatkowania VAT-em sprzedaży towarów w składach celnych i wolnych obszarach celnych.

Artykuł Stelli Brzeszczyńskiej na temat opłaty skarbowej od hipoteki stanowi wyczerpujące omówienie pojęcia i rodzajów hipoteki, a także przedstawia obowiązek podatkowy związany z ustanowieniem hipoteki z tytułu opłaty skarbowej i zwolnienia z niej. „Import i sprzedaż oprogramowania w świetle przepisów polskiego prawa podatkowego” to analiza dokonana przez Mirosława Barszcza przepisów o VAT, podatku dochodowym od osób prawnych, umów międzynarodowych o unikaniu podwójnego opodatkowania, prawa autorskiego, prawa celnego. Autor rozważa zagadnienie natury oprogramowania komputerowego, mające zasadnicze znaczenie dla opodatkowania jego importu i sprzedaży. Bogaty wybór orzecznictwa z zakresu prawa podatkowego i prawa celnego.

Rejent nr 11, 1996 r.

Adam Szpunar pisze o realizacji odpowiedzialności poręczyciela. Bank, podkreśla autor, występuje najczęściej w charakterze wierzyciela z tytułu udzielonego kredytu. Przy poręczeniu w rachubę wchodzi przyjęcie zlecenia udzielenia kredytu osobie trzeciej. Wówczas dający zlecenie staje się poręczycielem za dług przyszły. Z prawa bankowego wynika możliwość uproszczonego trybu realizacji wierzytelności banku przeciw poręczycielowi. Problematykę własnościową w świetle reformy oraz uporządkowania spraw związanych z reformą rolą i osadnictwem zajmuje się Aleksander Oleszko. „Wśród wykorzystywanych

w postępowaniu dowodowym dokumentów niepoślednią rolę odgrywają akty notarialne ze względu na ich powszechność w obrocie cywilnoprawnym oraz wysoki stopień sformalizowania zapewniający im najwyższą wiarygodność” – pisze Przemysław Kuliński w tekście pt.: „Akt notarialny szczególna forma dokumentu urzędowego – jako dowód w postępowaniu cywilnym”. Spadkobranie osób przysposobionych lub przysposabiających nabiera coraz większego znaczenia w związku ze zjawiskiem „rekonstrukcji” rodziny, która rozpadła się wskutek śmierci lub rozwodu jednego ze współmałżonków i często wiąże się z przysposobieniem dziecka drugiego małżonka. Dziedziczenie w związku z przysposobieniem przedstawia Tomasz Sokołowski w świetle dokonanej ostatnio nowelizacji prawa spadkowego, polegającej na wprowadzeniu do art. 936 § 3 k.c. zasady, że przysposobienie dziecka małżonka nie zrywa więzów prawnych pomiędzy dzieckiem a tym małżonkiem. Przegląd orzecznictwa z zakresu prawa rzeczowego.

Rejent nr 12, 1996 r.

O zagadnieniach związanych z ustanowieniem hipoteki na użytkowaniu wieczystym mówi artykuł Adama Szpunara. Postępowanie wieczystoksięgowe i wykreślenie z hipoteki omawia Kazimierz Korzan. Autor przedstawia perspektywę zastąpienia w przyszłości ręcznych zapisów w księgach wieczystych zmodernizowanym systemem komputerowym, z centralną bazą dla gromadzenia aktualnych danych o stanie prawnym nieruchomości dla celów informacyjnych. Gromadzenie takich danych wymaga doprowadzenia do sytuacji, w której wpis w księdze wieczystej byłby dokonany niezwłocznie po złożeniu wniosku. Osiągnięcie tego wymaga zmian w ustawie o księgach wieczystych i hipotece, w kodeksie postępowania cywilnego oraz w innych ustawach. W dziale „Polemiki i refleksje” omówienie problemu umownego nabycia własności rzeczy ruchomej od osoby nieuprawnionej.

Praca i zabezpieczenie społeczne nr 12, 1996 r.

Henryk Lewandowski i Zbigniew Góral poruszają temat przeciwdziałania stosowaniu umów cywilnoprawnych do zatrudnienia pracowniczego, mający duże znaczenie praktyczne. Zbigniew Salwa przedstawia problemy związane z umową na czas określony po nowelizacji kodeksu pracy. Nowy art. 25¹, ogranicza swobodę stron w zawieraniu liczby kolejno następujących po sobie umów o pracę na czas określony. We wskazanych przez kodeks warunkach, trzecia, kolejna umowa o pracę na czas określony przekształca się w umowę na czas nieokreślony. Celem tej regulacji jest zapobieżenie obchodzeniu przepisów

o umowie na czas nieokreślony, przez powtarzające się zatrudnianie pracownika lub zatrudnianie go w stosunkowo krótkich, następujących po sobie okresach na podstawie umowy na czas określony. Zmiany w przepisach wykonawczych o odpowiedzialności materialnej pracowników omawia Jerzy Wratny. Orzecznictwo Sądu Najwyższego, odpowiedzi na pytania.

Przegląd Sądowy nr 11–12, 1996 r.

Zdanie odrębne w przepisach i praktyce orzeczniczej Trybunału Konstytucyjnego przedstawia Ferdynand Rymarz. W końcowych wnioskach podsumowuje, iż zdanie odrębne jest nie tylko prawem, lecz również moralnym obowiązkiem sędziego, który nie godzi się z poglądem większości i został przegłosowany. Marek Sychowicz omawia problem prawomocności orzeczeń w procesie cywilnym. Artykuł zawiera bardzo szczegółową i wszechstronną analizę postanowień i wyroków sądów pierwszej i drugiej instancji w różnych sytuacjach procesowych.

O należnościach korzystających z ustawowego pierwszeństwa przy podziale sumy uzyskanej z egzekucji (art. 1025 § 1 pkt 6 k.p.c.) pisze Tadeusz Kunicki. Przegląd orzecznictwa z zakresu części ogólnej prawa karnego materialnego za rok 1995.

Przegląd Podatkowy nr 12, 1996 r.

Czy wyrok Sądu Najwyższego z 20 czerwca br. w którym został przedstawiony inny pogląd na temat wierzytelności ksiąg podatkowych, wyeliminuje rozbieżności w orzecznictwie i wpłynie na jednolite stosowanie praw w praktyce podatkowej? – pyta Ryszard Zalewiański we wstępie do artykułu pt.: „Nierzetelność prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów”. O roli podpisu na decyzji w postępowaniu podatkowym mówi Jacek K. Sobczak wskazując, że jednym z istotnych warunków prawidłowo wydanej decyzji jest kto rozstrzygnięcie podpisał. W tej kwestii ani praktyka, ani orzecznictwo nie zajęły jednolitego stanowiska. O zryczałtowanym podatku dochodowym od sprzedaży nieruchomości pisze Ryszard Sowiński. Wpłaty z zysku stanowią obciążenie wyniku finansowego przedsiębiorstw państwowych. Z dniem 1 stycznia 1997 r. zastąpiły one obowiązek zapłaty dywidendy. Nowelizacja ustawy o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych odbyła się z pominięciem przepisów regulujących działalność finansową przedsiębiorstw komunalnych. Temat ten przedstawia Andrzej Gorgol.

Opracowała: *Agnieszka Ostrowska-Metelska*